

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2011/130 NAT-NP-GS
Arkivkode:
824

Dato:
21.06.2012

Høringsuttalelse vedrørende forslag til ny helhetlig verdensarvpolitikk

Vi viser til brev av 29.03.2012 hvor Miljøverndepartementet sender dokumentet «Ny, helhetlig verdensarvpolitikk» på høring med frist for innspill 01.07.2012.

Direktoratet for naturforvaltning har deltatt i arbeidsgruppen som har bistått departementet i arbeidet med politikkdokumentet. Vi mener at dokumentet på en god måte ivaretar helheten av utfordringer innenfor arbeidsfeltet som konvensjonen favner. Direktoratets innspill består derfor i hovedsak av utfyllende og presiserende kommentarer.

Et klargjørende dokument

Med et særlig fagansvar for naturarv i forbindelse med nasjonal oppfølging av konvensjonen mener Direktoratet for naturforvaltning at den helhetlige gjennomgangen av arbeidsområdet er viktig og klargjørende. Klart uttrykte og godt forankra ambisjoner og prioriteringer er viktig for at norsk verdensarvforvaltning skal oppfylle høye kvalitetsmål. Tilrådingene vil bidra til å klargjøre ansvar og plikter, men også hva som bør være realistiske forventninger om samarbeid, innsats eller prioritering mellom aktører og sektorer i verdensarvoppfølgingen..

Gjennom det siste tiåret har verdensarvkomiteen stadig klarere uttalt en ambisjon om at konvensjonen skal være et aktivt instrument for bærekraftig utvikling ut over det som konkret handler om vern/bevaring av utvalgte kulturminne- og naturverdier. Som det uttrykkes i høringsdokumentet har verdensarvoppfølging blitt stadig mer omfattende. Dette stiller stadig større krav til statspartenes evne til å forankre forpliktelsene bredt og tydelig, ikke bare internt i miljøforvaltningen men også i øvrige deler av statsforvaltningen.

Direktoratet merker seg at hovedkonklusjonene i politikkdokumentet vil bli innarbeidet i stortingsmelding om kulturminner som ferdigbehandles i 2013. Vi ser positivt på at departementet har til hensikt å følge opp spesielt viktige tiltak før dette. Høringsbrevet omtaler ikke nærmere hva som vil skje med det helhetlige politikkdokumentet slik det foreligger. Direktoratet for naturforvaltning håper at dokumentet etter høring i sin helhet vil bli oppdatert og publisert i et egnet format og serie. Vi har i

flere sammenhenger registrert internasjonal interesse for politikkarbeidet og oppfordrer derfor departementet om også å lage en engelsk oversettelse.

Direktoratet for naturforvaltning har følgende merknader og kommentarer til forslag til «Ny helhetlig verdensarvpolitikk» datert mars 2012;

Generelle kommentarer

Som fagdirektorat med særlig ansvar for naturverdiene i verdensarvområdene vil vi på generelt grunnlag påpeke at forskjellene mellom praktisk forvaltning av objekter og områder er svært store. Forpliktelsene om å ta vare på verdensarvverdiene er de samme uavhengig av kategori verdensarv, men hva oppfølging i praksis innebærer av ressurser, organisering, kompetanse, formidling, oppsyn mm vil være svært ulikt.

Et politikkdokument som har som ambisjon at samtlige tilrådninger skal være gyldige eller relevante for alle kategorier/typer verdensarv vil på enkelte tema måtte bli noe generelt og lite konkret. Store geografiske områder med mange aktører i et levende landskap gir rammebetingelser for verdensarvoppfølging som er svært ulike de man finner på steder hvor kulturminner eller monumenter med begrenset antall eiere og aktører utgjør verdensarven.

Direktoratet for naturforvaltning mener at sluttdokumentet ville tjent på at tekst og tilrådninger under enkelte tema i noe større grad reflekterte hvordan behov og utfordringer varierer mellom de syv norske verdensarvstedene.

4.1 Identifisere verdensarv

Direktoratet støtter departementets anbefaling om fokus på oppfølging av eksisterende områder samt områder på eksisterende tentative liste. Vi vil i denne sammenheng påpeke at Norges samlede bidrag til listen over verdensarven domineres av kulturarv, og at pågående oppfølging ikke vil endre på dette i nærmeste framtid (heller motsatt). På prinsipielt grunnlag mener direktoratet at befolkningstetthet, naturgeografisk variasjon og unike naturverdier på norske territorier bør innebære at Norge prioriterer oppfølging av naturarv svært høyt. Ikke minst er dette av betydning for oppbygging av et mer balansert tverrfaglig kompetansemiljø på verdensarvoppfølging. Et miljø som i enda større grad enn i dag kan være en tverrfaglig ressurs for norsk miljø- og bistandsarbeid som berører verdensarv.

Vi foreslår at 2. kulepunkt på side 16 utvides og lyder;

- prioriterer å arbeide videre med nominasjoner i henhold til den tentative lista. Oppfølging av potensielle naturarvområder skal ha et særlig høyt fokus.

Vi forslår at 6. kulepunkt, som omhandler støtte til andre statsparter, flyttes til kap 4.10.

4.2 Organisering aktører og samarbeid

Forslaget om å opprette departementenes verdensarvutvalg vurderes av Direktoratet for naturforvaltning å være det viktigste enkelttiltaket i «Ny, helhetlig verdensarvpolitikk». Formalisering av et tverrdepartementalt utvalg med årlig møtepunkt, samt etablering av faste rutiner for innmelding av saker til agendaen, vil gi verdensarvoppfølgingen vitalitet, kraft og bedre forankring.

Blant aktørene i oppfølgingen av konvensjonen har Direktoratet de seinere årene erfart at Den Nordiske Verdensarvstiftelsen (NWHF) er en betydelig faglig ressurs for den nasjonale gjennomføringen av konvensjonen. Opplæring, forberedelse og gjennomføring av periodisk rapportering, samt bistand i forbindelse med utarbeidelse av områdene retrospektive erklæringer om framragende universell verdi, er eksempler på oppgaver hvor stiftelsen har bidratt aktivt. Forvaltningsrelevante erfaringer som stiftelsen innhenter gjennom internasjonale prosjekter utgjør også en ressurs for direktoratets arbeid. Direktoratet for naturforvaltning anser støttefunksjonen som Den Nordiske Verdensarvstiftelsen representerer for nasjonal oppfølging av konvensjonen som så betydningsfull at den bør omtales i kapittel 4.2.

Under kap 4.2 mener direktoratet at SNO bør få (og det samme gjelder for np-/verneområdeforvaltere) et eget underkapittel etter *Koordinatorfunksjonen*, og ikke slik som nå hvor SNO omtales i samme avsnitt (overskrift) som koordinatoren.

I avsnittet som omhandler SNO midt på s 21 anbefaler vi at setningen "*Oppsynets kapasitet og kompetanse bør utnyttes bedre i arbeidet med å følge opp verdensarvområdene.*" presiseres nærmere, slik at det framgår om dette gjelder spesifikt for Røros og Alta eller generelt for alle. Det er for øvrig bestillinger og rapporteringer som i særlig grad bør bedres, slik at SNOs kapasitet og kompetanse kan utnyttes bedre. Siste del av samme avsnitt som omhandler PBL bør vurderes flyttet til kap 4.5. Når det gjelder forslaget knyttet til PBL er det også innenfor dagens hjemmelsgrunnlag for SNO mulig å avtale lokalt (gjennom «bestillingsdialogen») at SNO følger opp og melder inn mulig ulovlige tiltak i verdensarvområdet til verdensarvrådet/-forvalteren eller til kommunen.

Vi viser videre til omtalen av interesse- og frivillige organisasjoner på side 21. Her understreker departementet hvilken betydning frivillig arbeid har for oppfølging av norske verdensarvområder. Vi støtter dette og forslår at ambisjonen om å styrke mulighetene for frivillige organisasjoners arbeid løftes fram og tydeliggjøres som en egen tilråding /kulepunkt på side 18.

Videre foreslår direktoratet at avsnittet på s 30 under *Museer og nasjonalparksentre* ang bestillingsdialogen bør flyttes til kap 4.2.

4.3 Forvaltningsplan for verdensarven

Under kap 4.3 *Forvaltningsplan for verdensarven* omtales forvaltningsplaner for verdensarven og for verneområder. Det bør her stå noe om nødvendigheten av å samordne/koordinere disse planenes tiltaks-/aktivitetsplaner der arealet er sammenfallende. Det bør i tillegg oppfordres til felles planleggingsmøter og koordinerte bestillinger for gjennomføring av tiltak fra f eks SNO.

4.5 Overvåking og rapportering

Kapitteleverskriften 4.5 bør endres fra *Overvåking og rapportering* til: Overvåking, tilsyn og rapportering. Siste kulepunkt i innledningen av kap 4.5 foreslår vi blir endret til: Etablere formaliserte møtepunkter og bestillinger mellom koordinatorene og Statens naturoppsyn for tilsyn, overvåking, rapportering og andre oppgaver i verdensarvområdene der det er naturlig. Teksten som følger under i dette kapitlet må endres tilsvarende.

4.6 Sentre for verdensarven

Direktoratet støtter departementets tilrådning om at forpliktelsene knyttet til presentasjon av verdensarven skal ivaretas gjennom etablering/videreutvikling av sentre tilpasset behovene ved det enkelte verdensarvsted. Forslag om statlig finansiering av 60% av driften i et autorisert senter er et tydelig signal om at verdensarvforvaltning prioriteres. Vi mener departementet gjennom sine tilrådninger har en god tilnærming til etablering av en kategori sentre som vil måtte være svært ulike i innhold og størrelse.

Autorisasjonsordninger for temasentre for villrein, hjortevilt, rovvilt, våtmark (Ramsar-konvensjon) og nasjonalparker er under utvikling med sikte på utlysning, autorisasjon og reautorisasjon av sentre i 2012 og 2013. De to norske verdensarvområdene som har fått sin status helt eller dels pga naturverdier med universell verdi faller utenfor noen av disse ordningene.

Direktoratet for naturforvaltning kan bekrefte at behovet og grunnlaget for videreføring av planlagte sentre for verdensarv i Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap er tilstede. Direktoratet vil oppfordre departementet om å iverksette utarbeidelse av kriterier for autorisasjon av sentre for verdensarven umiddelbart. Det bør være hensiktsmessig at dette koples til, og ses i sammenheng med, tilsvarende utviklingsarbeid for øvrige temasentre i miljøforvaltningen. Direktoratet for naturforvaltning vil i denne sammenheng peke på at de to nevnte verdensarvområdene også omfatter store naturvernområder hvor lokale forvaltningsknutepunkt og kompetansemiljøer på verneområdeforvaltning er under oppbygging i disse dager. En samlokalisering av forvaltningsknutepunkt for verneområdene med et autorisert senter for verdensarven vil være svært gunstig og gi et særdeles godt utgangspunkt for fremragende oppfølging av verdensarvstedet.

Direktoratet foreslår videre at setningen *”For eksempel kan det være naturlig med samlokalisering med museer, nasjonalparksentre eller forvaltningsknutepunkt for naturvernområder.”* suppleres med å nevne også lokalt SNO, for å støtte opp under miljøforvaltningens intensjon om å etablere kompetansesentre ved forvaltningsknutepunkt.

4.7 Formidling

Her står det i siste kulepunkt *”Statens naturoppsyn får et helhetlig oppdrag når det gjelder veiledning om kultur- og naturarven i relevante verdensarvområder.”* I den videre teksten omkring dette punktet må det presiseres om det her siktes til oppdrag/bestilling til det eksisterende naturoppsynet, eller om det er ment som et ønske om etablering av nye SNO-stillinger, da som naturveiledere.

Eksisterende naturoppsynsstillinger vil i noen grad kunne ivareta deler av et slikt veiledningsbehov. Stedlige SNO naturveiledere vil imidlertid kunne være et viktig bidrag for å øke kompetansen og kapasiteten innen naturveiledning, i tillegg til at man får ta del i de kompetanseprogram og tverrfaglige samarbeidsarenaer SNO representerer. For ordens skyld nevner vi at dette eventuelt vil medføre behov for økte ressurser til flere naturveilederstillinger i SNO.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

Berit Lein

Direktør, Avdeling for naturbruk og vern

Olav Nord-Varhaug